

Uppföljning 2023 - Västsvensk kraftsamling digitalisering

Om Västsvensk kraftsamling digitalisering

Syftet med Västsvensk kraftsamling digitalisering är att öka takten i arbetet med att möjliggöra och främja digitalisering i så väl företag som offentlig sektor, samt bidra till en ökad digital förmåga hos invånarna.

Digitalisering är en möjliggörare för att nå målet med omställningen till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle och visionen om det goda livet. För att fullt ut använda digitaliseringens möjligheter måste frågan i högre utsträckning hanteras på ledningsnivå som en del av förändring- och utvecklingsarbetet.

Vi kraftsamlar i befintliga strukturer och växlar upp det som fungerar samt inspirerar till handlingskraft för digitalisering som ökar möjligheterna att nå målen i regionala utvecklingsstrategin. Fokus ligger på frågor som kräver samverkan, hitta synergier och växla upp, bygga nytt där det finns luckor samt verka för en ökad genomförandekraft tillsammans med relevanta aktörer. De vägledande principerna guidar oss i vårt gemensamma arbete.

Ett stort antal aktörer bidrar till en ökad digitalisering på olika sätt. Till exempel sker stora insatser av kommunalförbunden, science parks, science center, IUC-bolagen, Västsvenska handelskammaren, högskolor och universitet, civilsamhälle och studieförbunden med flera.

På nationell nivå finns en strategi för ett hållbart digitaliserat Sverige, med mål inom kompetens, trygghet, innovation, ledning och infrastruktur. Regeringen jobbar med en ny digitaliseringsstrategi som förväntas komma under 2024. Visionen för Europas digitala omställning till 2030 med mål uttrycks i den Digitala kompassen.

Västsvensk kraftsamling digitalisering har fem inriktningar som grundar sig i regionala utvecklingsstrategin samt i strategier för digitalisering på nationell och EU-nivå.

Inriktningar i kraftsamling digitalisering:

- Näringslivets digitala transformation – fokus på små och medelstora företag, tillverkning, samt styrkeområdena.
- Digital kompetens och lärande – fokus omställning av arbetskraft, spetskompetens och ledarskap.
- Säker och hållbar digital infrastruktur – fokus förvaltningsgemensam digital infrastruktur, bredband, AI, Internet of Things.
- Offentlig sektors digitala transformation – fokus tillgängliggöra data (öppna och delade), tjänsteutveckling och innovation.
- Invånarens digitala delaktighet – fokus medie- och informationskunnighet och digitalt utanförskap, invånarperspektiv.

Potentialen med digitalisering är stor genom att den bidrar till utveckling, innovation och lösningar till vår tids alltmer komplexa samhällsutmaningar. Med digitalisering kan företag, offentlig sektor, organisationer öka konkurrenskraften, effektivisera, förbättra service, hitta lösningar för ett fossiloberoende samhälle samt öka invånarnas delaktighet och samhällsengagemang. Den gröna omställningen blir mer effektiv om den går hand i hand med den digitala omställningen. Digitalisering medför också utmaningar kopplat till utanförskap, integritet, etik och säkerhet samt med att minska den egna miljöpåverkan.

Koppling till långsiktiga prioriteringar

Digitalisering är en viktig del av arbetet i med de långsiktiga prioriteringarna i den regionala utvecklingsstrategin och är ett verktyg som bidrar till att nå målet om ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Kraftsamling digitalisering bidrar i arbetet med prioriteringarna genom dialog, samordning, samverkan, projektidéer, analyser, kunskapsspridning med mera.

Stärka innovationskraften

Digitalisering är numera en del i nästan all process, produkt- och tjänsteinnovation. Branscher och företag effektiviserar och utvecklar affärsmodeller som bygger på digitala verktyg. Digital teknik bidrar generellt till en ökad innovationskraft hos företag, organisationer och föreningar.

Fokus ligger på näringslivets digitala transformation med inriktning på styrkeområdena samt små och medelstora företag främst inom tillverkning. Det finns tydliga kopplingar till kraftsamling cirkulära affärsmodeller där digitalisering är en möjliggörare för nya cirkulära affärsmodeller.

Bygga kompetens

Den tekniska utvecklingen skapar ett högt förändringstryck på arbetsmarknaden där digital kompetens behövs för de flesta jobb. I princip alla yrkesgrupper behöver kunna använda digital teknik, och en växande andel behöver även mer avancerad digital kompetens. Det finns för få med digital spetskompetens som är en kombination av områdeskunskap och digital specialistkompetens med förmåga att hantera frågor i ett helhetsperspektiv. Möjligheterna till kompetensomställning och livslångt lärande blir allt viktigare. Det är också viktigt att främja ungas intresse för teknik och digitalisering.

Öka inkluderingen

Digitaliseringen ger både möjligheter och utmaningar för en ökad inkludering. Omkring fem-sex procent av befolkningen är i ett digitalt utanförskap och har därmed svårt att klara vissa vardagliga aktiviteter. Digitaliseringen kan också bidra till ett minskat utanförskap för vissa personer som lättare kan hantera det digitala än det fysiska, det kan handla om både individuella förutsättningar och geografiska avstånd. Platsutveckling med digitalisering minskar skillnader i livsvillkor mellan täta och glea geografier. Medie- och informationskunnigheten behöver öka för att invånarna bättre ska kunna värdera och förstå information och veta hur man ska agera på internet på ett säkert sätt.

Knyta samman Västra Götaland

Bredband och uppkoppling är grundläggande förutsättningar för digitalisering. Förutsättningarna att bo och verka i alla delar av länet ökar med god digital tillgänglighet. I Västra Götaland har en hög andel hushåll på landsbygden bredband jämfört med många andra län. Med hjälp av digitalisering kan också hållbara val av resor och distansarbete möjliggöras och effektiviseras. Fokus ligger på att utveckla en säker och hållbar digital infrastruktur samt minska digitaliseringens miljöpåverkan.

Arbetsätt och former för samverkan

Huvudprincipen i Västsvensk kraftsamling digitalisering är att utvecklingsaktörer i Västra Götaland kraftsamlar i befintliga strukturer och växlar upp det som fungerar. Västra Götalandsregionen har en samordningsroll och ett stort antal aktörer som bidrar till en ökad digitalisering på olika sätt. Till exempel sker stora insatser i digitaliseringsrådet, samt hos kommunalförbunden, science parks, science center, IUC-bolagen, högskolor och universitet, studieförbund, föreningar med flera. För ökad samordning internt inom VGR finns en grupp som drivs av digitaliseringsstaben och regional utveckling där det sker ett utbyte av information kring digitaliseringsfrågor.

Västra Götalandsregionens samordning sker framför allt inom genom:

- Mötesplatser – vi skapar och främjar mötesplatser och nätverk inom digitalisering vid behov.
- Kunskapsgenerator – vi tar fram och sprider kunskap och statistik om digitalisering i syfte att inspirera till handlingskraft.
- Katalysator – vi ökar takten genom att tillföra resurser och finansiera projekt och initiativ.

Digitaliseringsrådet är en central grupp i kraftsamling digitalisering och arbetar med digitaliseringsfrågor i Västra Götaland, främst inom säker och hållbar digital infrastruktur samt offentlig sektors digitalisering. I rådet finns representanter från kommunalförbund/kommuner, högskolan i Skövde, länsstyrelsen, VGR med flera.

UBit (Utveckling av Bredband och IT-infrastruktur) är en regional samarbetsgrupp för Västra Götalandsregionen, länsstyrelsen och länets kommuner för utveckling av bredband och IT-infrastruktur. UBits arbete bidrar till en säker och hållbar digital infrastruktur och ett robust Västra Götaland genom att främja och ge råd om utbyggnad och redundans av fasta och mobila bredbandsnät. Ett särskilt viktigt område är att hjälpa till med olika åtgärder så att både statliga och regionala bredbandsstöd fördelas inom länet och gör så stor nytta som möjlig.

Kommunalförbunden har under 2023 haft begränsat med resurser för att arbeta aktivt med kraftsamling digitalisering. Inför 2024 ser det bättre ut eftersom ett projektbeslut har fattats under hösten som innebär att digitaliseringsstrategier på de fyra kommunalförbunden, finansieras till hälften var av Miljö- och regionutvecklingsnämnden och Västkom. Strategerna har i uppdrag att skissa på en långsiktigt hållbar struktur för att arbeta med digitalisering i delregionerna.

Under året har flera kommunikationsinsatser genomförts. Mejluppdateringar har skickats ut vid fyra tillfällen under 2023 enligt en sändlista på närmare 150 personer. Webb sidan uppdateras regelbundet med information och strukturerades delvis om under året. LinkedIn är en central kanal för att sprida information och väcka intresse för kraftsamling digitalisering, bland annat i gruppen Digitalisering i Västra Götaland med 650 medlemmar. Föredragningar om kraftsamling digitalisering skett i flera olika sammanhang. I mars presenterades kraftsamlingen på konferensen ITSM (IT service management) arrangerad av Högskolan i Borås. Vi var också inbjudna till samråd mänskliga rättigheter i september där fokus var på digital delaktighet. Övergripande syftet med föredragningarna är att öka kännedomen och möjligheten till samordning inom kraftsamling digitalisering. Det ökar möjligheterna till fler kontakter, ökad samordning och en ökad genomförandekraft i digitaliseringen.

Genomförande 2023

Dialog med relevanta aktörer

Dialog mellan relevanta aktörer har förts på flera olika sätt under året, till exempel konferenser, workshops, möten mm. I juni 2023 samlades cirka 40 aktörer för att diskutera Västsvensk kraftsamling digitalisering. Frågor som diskuterades handlade om hur man såg på målen i kraftsamlingen, vad som kan växlas upp eller startas upp. Vi diskuterade också vad olika organisationer kan göra för att öka takten i kraftsamlingen och hur vi bättre kan använda digitalisering för att nå målet i den regionala utvecklingsstrategin.

I syfte att främja samtal och dialog bjöd kraftsamling digitalisering in till tre digitala seminarier under våren, ”Starta upp dagen med digitaliseringssnack”. Första tillfället handlade om EU:s mål för Europas digitala omställning. Alexandra Schafhauser, på VGR:s kontor i Bryssel berättade om målen till 2030. Det andra handlade om Internet of Things, en prioriterad fråga i Digitaliseringsrådet i Västra Götaland. Tore Johnsson, digitaliseringskoordinator på VGR berättade om projektet som syftar till att handla upp en branschneutral plattform. Det tredje var ett statistikseminarium där Maria Larsson, samordnare kraftsamling digitalisering, presenterade invånarnas vanor på internet utifrån SOM-undersökningen.

Stärkt samverkan med kommunalförbunden

Ett fokus under året var att stärka samverkan med kommunalförbunden i digitaliseringsfrågor. Det har skett genom dialog i framförallt Västgruppen om en långsiktig strategisk struktur för digitaliseringsfrågor på delregional nivå. Dialogen resulterade i fyra projekt ”Gemensam digitalisering”, ett för varje kommunalförbund. Miljö- och regionutvecklingsnämnden avsatte 1,5 miljoner per projekt under två år. Andra hälften finansieras av Västkom. I Fyrbodalen och i Skaraborg kom strategerna på plats redan under hösten medan Göteborgsregionen och Boråsregionen har dessa på plats först 2024. Syftet med projekten är att stärka det delregionala arbetet med kraftsamling digitalisering och i det regionala digitaliseringsrådet genom en digitaliseringsstrategi i respektive kommunalförbund. En hållbar regional och delregional struktur för samverkan inom digitalisering ska etableras under projektets gång. Resultatet av projekten förväntas vara digitalisering som bidrar till bättre invånarservice, ökad effektivitet och optimering av resurser samt ökad innovations- och attraktionskraft på sikt i Västra Götaland.

Strategerna ska bland annat jobba med digitaliseringsfrågor på delregional nivå och på regional nivå med kraftsamling digitalisering och digitaliseringsrådet. De ska stödja samverkan och koordinering av digitaliseringsfrågor samt genomförandet av gemensamma projekt och nätverk för att bättre ta vara på digitaliseringens möjligheter på delregional nivå. En viktig del är att främja samverkan i en digital arena med kommuner, Västra Götalandsregionen (VGR), statliga myndigheter, akademien, näringslivet, civilsamhället och andra relevanta aktörer med fokus på gemensamma lösningar på samhällsutmaningar.

Konferens Digitalisering i människans tjänst 28 november 2023

Konferensen lockade ca 150 deltagare till en heldag om digitalisering på Radisson Blu Scandinavia i Göteborg. Regionutvecklingsdirektör Helena Lundberg Nilsson och kulturchef Katti Hoflin hälsade alla välkomna. Karl Fors och Terese Raymond gjorde en mycket uppskattad insats som moderatorer. Utvärderingen visade att 98 procent tyckte att konferensen var bra eller mycket bra. Hela 61 procent gav högsta betyg.

I plenum var det fem föreläsningar där de två första, hade tydligt fokus på digital delaktighet. Det första med Jannike Tillå från Internetstiftelsen presenterade invånarnas användning och åsikter om internet. Den andra föreläsaren Jonas Söderströms, pratade om vikten av design för

ökad användarvänlighet och att det snarare är ett *utanförställande* än ett *utanförskap* som är problemet som måste lösas. Dessa föreläsningar bidrar till att sprida kunskap om digitalt utanförskap som på sikt kan leda till att det digitala utanförskapet minskar. Susanne Stenberg och Håkan Burden, RISE, bidrog till ökad kunskap om nya roller inom offentlig sektor utifrån de förslagna EU-reglerna för AI. Patrik Fältström, Netnod, bidrog med kunskap om hur man skapar cybersäkerhet i internationell toppklass. Daniel Dersén på Internetstiftelsen pratade om twin transition, som århundradets möjlighet till en grön och digital omställning som går hand i hand. Ett viktigt inslag i konferensen är Digitaliseringspriset "Årets digitaliseringsinitiativ 2023". Syftet med priset är att lyfta upp genomförda digitala innovationer som bidrar till att skapa en enklare vardag för invånare eller näringsidkare i Västra Götaland. Vinnaren 2023 var "Digitala hjälpmedel i samverkan" som drivs av VGR och kommunerna. Eftermiddagen delades upp i tre olika spår:

Spår 1 fokuserade på datadriven verksamhetsutveckling som på sikt leder till en enklare vardag för invånarna och en hög innovationsgrad i samhället. Magnus Kjellberg, digitaliseringsstrateg, Västra Götalandsregionen pratade om en ny strategi för data. Fredrik Eriksson, samordnare nationell dataverkstad berättade om arbetet med öppna och delade data. Sensorer som ger data och nya insikter i IoT-samverkan i Västra Götaland togs också upp. De två sista punkterna handlade om AI, framtidens digitala assistent för offentlig sektor som Jonatan Permert, strateg på AI Sweden pratade om. Sen rundade Fredrik Edholm, Skaraborgs kommunalförbund och Tore Johnsson, Västra Götalandsregionen av spåret med information kring regional samordning AI.

Spår 2 handlade om säker digitalisering för alla där Fredrik Nilströmer, IT-strateg Borås stad berättade om deras molnresa. Ola Stensby på Lindholmen Science Park berättade om säker digitalisering för små och medelstora företag. Spåret slutade med en föredragning om SDK - Säker digital kommunikation.

Spår 3 fokuserade på digital delaktighet och att sprida kunskap om hur man kan arbeta med att minska det digitala utanförskapet. Stefan Johansson från Begripsam pratade om att idag fungerar det inte att leva ett vardagsliv utanför det digitala samhället, trots att det är många som inte får eller kan ha varken bank-id eller e-post. Terese Raymond, nationell samordnare för Digidel berättade om Digidelcenter. Där kan invånare få stöttning i att utveckla sina digitala förmågor. Dessutom är det en verksamhet som samlar olika delar i den kommunala verksamheten. Mellansjökommunerna i Skaraborg jobbar just nu på att bygga upp Digidelcenter tillsammans. Projektledaren Mikael Eriksson, Skövde kommun samt bibliotekscheferna Anna Gullstrand i Skövde och Rebecca Levander i Karlsborg berättade om arbetet som sker bland annat med stöd från Kulturnämnden i Västra Götalandsregionen.

Uppföljning av arbetet i de fem inriktningarna i kraftsamling digitalisering.

Ett antal projekt har beslutats under 2023 som ligger i linje med målen i kraftsamling digitalisering av miljö- och regionutvecklingsnämnden, kulturnämnden samt kollektivtrafik- och infrastrukturnämnden. En lista över dessa projekt samt projekt som beslutats under 2022 och 2021 finns via följande länk:

[Projekt med finansiering av VGR 2023 \(vregion.se\)](https://vregion.se/Projekt-med-finansiering-av-VGR-2023)

Näringslivets digitala transformation

Fokus små och medelstora företag, tillverkning samt smart specialisering.

En utmaning i näringslivet är att många små och medelstora företag behöver öka sin digitala mognad. Tillverkande företag har ett särskilt stort behov att digitalisera för att vara fortsatt konkurrenskraftiga. Exempel på branscher med låg digital mognad är tillverkning, transport och byggindustrin. Digitala verktyg krävs för kontakter med kunder och leverantörer samt i produktion eller tjänsteleverans. Det krävs inte minst också för att jobba med innovation.

Samtal och möten har ägt rum med Västsvenska handelskammaren för att diskutera hur vi kan bidra till att fler SMF tar steg i sin digitala utveckling. Digitalisering är en stor del av verksamheterna i Science parks, inkubatorerna och i IUC-bolaget där också dialog förs kring frågan. IDC och IUC-bolagen har gjort en strategisk insikt 2030 för västsvensk industri där en del är digitalisering.

Grön och digital omställning i Västra Götalands styrkeområden bör gå hand i hand. Det kan innebära att ändra till mer cirkulära affärsmodeller med hjälp av digitalisering. Under året har kraftsamling cirkulära affärsmodeller och kraftsamling digitalisering gjort ett gemensamt framsynsområde för att identifiera gemensamma utvecklingsområden. Vi diskuterade regleringar inom EU som berör grön och digital omställning, digitala produktpass, delnings- och reparationsekonomi, möjligheterna med AI att underlätta åtgång av så lite material som möjligt vid produktion, ökad användning av IoT och digitala tvillingar.

Under året har flera projekt beslutats som bidrar till näringslivets digitala omställning. Många små och medelstora företag har svårt att dra nytta av de nya tekniska möjligheterna och halkar därför efter i innovationskapacitet. Ett projekt som ska bidra till att stötta företagen med sin digitalisering är Digiresan 2.0 (numera Industry in West). Projektet är ett resultat av arbetet med den strategiska insikten som nämndes ovan. Andra viktiga projekt för näringslivets digitala transformation är DigiShift, Techarenan samt Sweden Secure Tech Hub (Sweden ICT, en innovationshubb för cybersäkerhet). Dessutom har flera företag fått stöd genom bland annat digitaliseringscheckar för att öka sin digitala förmåga.

Några ytterligare exempel på projekt där digitalisering är en delmängd eller förutsättning är Space Innovations Hub Scandinavia, Textile Movement Lifelong learning, Hållbar industriell produktion av fisk med AI och avancerad dataanalys,

Digital kompetens och lärande

Fokus: Omställning av arbetskraft, spetskompetens och ledarskap.

Utmaningen är ett stort behov av ökad digital kompetens, framför allt teknisk specialistkompetens i kombination med annan kompetens. Men det finns också ett generellt behov av ökad digital kompetens. Det är generellt lättare för stora organisationer att ha den digitala kompetens som behövs. Flera rapporter beskriver att små och medelstora företag och små kommuner ofta saknar den digitala kompetens som de behöver, särskilt inom teknisk specialistkompetens.

Under 2023 har användningen av generativ AI ökat dramatiskt och påverkat diskussionen om behov av omställning av arbetskraften. AI-Sweden bedriver kompetenshöjande aktiviteter inom AI och samverkar med Västra Götalandsregionen och kommunerna. Ett exempel är kraftsamling för AI i kommuner och civilsamhälle.

Studien Kartläggning av digital spetskompetens i Västra Götaland visade att det är brist på digital kompetens i näringslivet, och i synnerhet digital spetskompetens. Behovet är stort av personer som har specialistkunskap inom IT kombinerat med kunskap i ett verksamhetsfält. Resultatet har diskuterats med högskolor och universitet utifrån behov av utbildningar, kompetensförsörjning och livslångt lärande. Dialog har också förts i de delregionala kompetensråden utifrån studiens resultat.

Under året har flera projekt beslutats som bidrar till öka kompetens inom digitalisering. Digitalisering är ett policyverktyg för verksamhetsutveckling och innovationsarbete och behöver därför hanteras som en strategisk ledningsfråga i organisationer. Kompetenshöjande insatser inom digital transformation för små och medelstora företag har skett i projekten Digiresan 2.0 (numera Industry in West), DigiShift, Techarenan samt Sweden Secure Tech Hub (Sweden ICT, en innovationshubb för cybersäkerhet). Techarenan i Sjuhärad bidrar med flexibla utbildningsmöjligheter för yrkesverksamma, kopplar samman studenter från högskolan med företag och bidrar till att stötta ungas entreprenörskap. Det gör även projektet Tekniktrappan Sjuhärad genom att erbjuda en plattform där skola och industri möts för att säkra näringslivets kompetensförsörjning och därmed stärka innovationskraften. Projektet bidrar till kraftsamling digitalisering genom att utveckla barn och ungdomars teknikintresse samt att stärka företagens arbete med att bli mer attraktiva arbetsplatser.

Satsningen på utbildning i informationssäkerhet i samverkan med Högskolan i Skövde bidrar till utvecklingen av en hög informationssäkerhet i offentlig sektor. Under 2022 gick ytterligare ca 20 personer utbildningen, som är på 7,5 poäng under ett år. Dessa har stärkt sin kompetens om informations- och cybersäkerhet.

Säker och hållbar digital infrastruktur

Fokus: Förvaltningsgemensam digital infrastruktur, bredband, AI, IoT.

UBit-gruppen som jobbar med bredbandsfrågor för kommuner och fiberföreningar arbetar just nu med att säkra upp de lokalt ägda fibernäten för att göra dem sammankopplade, robusta och säkra. Utredningen om robusthet och redundans i lokalt ägda bredbandsnät ligger till grund för arbetet. Den visade vilka sammankopplingar med nät och noder som saknas. Syftet är att på sikt få lokalt ägd IT-infrastruktur att samverka i en väl fungerande helhet. Arbetet bidrar till en säker och hållbar digital infrastruktur och ett robust Västra Götaland. Infrastruktur och kollektivtrafiknämnden har fattat beslut om stöd för redundans till Orust kommun samt till Lysekil för sjökablar.

En förvaltningsgemensam digital infrastruktur håller på att etableras av DIGG¹ i syfte att information ska kunna skickas säkert och effektivt. Gemensamma överenskommelser och tekniska komponenter samlas i Ena – Sveriges digitala infrastruktur. Säker digital kommunikation (SDK) är en del av det arbetet, vilket beskrivs mer under offentlig sektors digitala transformation.

IoT (Internet of Things) projektet Smart region Västra Götaland har förberett under hösten en upphandling om en branschneutral teknisk IoT plattform dit sensor data kan samlas i ett gemensamt paket. Kommunerna har erbjudits att vara med för att kunna göra avrop framöver.

---

¹ Myndigheten för digital förvaltning

Arbetet bygger på förstudien om förutsättningar för att etablera en länsgemensam samverkan kring IoT ”Smart region Västra Götaland, utopi eller verklighet?”.

I utvecklingen av AI behövs stora mängder data. Delning av personuppgifter och beteendedata är en nyckelfråga. Potentialen är stor samtidigt som utvecklingen behöver gå i takt med lagstiftningen. VGR genomförde den 24–25 april fyra workshops tillsammans med RISE (Research Institute of Sweden), Sahlgrenska universitetssjukhuset och Business Region Göteborg på temat AI i offentlig sektor. Goda västsvenska exempel på hur offentliga aktörer jobbar med att skapa hållbara förutsättningar för AI-utveckling diskuterades med företrädare från EU:s medlemsstater, EU kommissionen, Europaparlamentet och andra regionkontor i Bryssel. Den 2–3 maj anordnade det svenska ordförandeskapet i EU en konferens i Göteborg på temat AI: ”Hållbar AI och AI för hållbarhet”. Syftet var att kartlägga framtida möjligheter och utmaningar som är förknippade med AI och hållbarhet. Evenemanget samlade ledare och berörda parter från den privata och offentliga sektorn, akademien och civilsamhället.

Digitaliseringsrådet i Västra Götaland har under 2023 genomfört en förstudie kring kommunernas och Västra Götalandsregionens förmåga att öka användningen av AI i verksamheterna. Studien visade på behov och intresse för en regional samverkan mellan kommuner och region kring AI. Samtliga kommuner som svarade på en enkät (40 kommuner) är positiva till att samverka kring AI. Många kommuner ser utmaningar inom sina verksamheter där de tror att AI kan vara en lösning. Planering pågår inför nästa steg.

Projektmedel till Visual Arena har beslutats vilket bidrar till test och demo av digitala tvillingar och annan teknik inom visualisering. Projektet bidrar till ökad tillgång till digital spetskompetens och digital tjänsteutveckling. Till exempel har GöteborgsOperan jobbat med Visual arena i projektet Operaverse som handlar om hur man med ny teknik kan nå fler invånare och möta deras förändrade beteende och behov.

Offentlig sektors digitala transformation

Fokus: Tillgängliggöra data (öppna), tjänsteutveckling och innovation.

Utmaningar med offentlig sektors digitalisering är att graden av digitalisering varierar stort mellan och inom kommuner, och att det läggs inte tillräckligt med resurser för digitalisering. Även om medvetenheten om digitaliserings möjligheter är hög på ledningsnivå så hanteras den inte alltid i centrala strategier och måldokument. Offentlig sektor har stor potential med digitaliseringen som verktyg erbjuda värdeskapande tjänster till invånarna trots en begränsad budget. Effektiviseringspotentialen är stor och nyttan för invånarna blir högre om fler offentliga tjänster blir digitala och nya tjänster skapas utifrån användarens behov.

Flera initiativ bidrar till ett ökat fokus på digital tjänsteutveckling i offentlig sektor. Införandet av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur är centralt för att erbjuda en effektiv och säker digital service. Säker digital kommunikation (SDK) syftar till att kunna dela känslig information på ett säkert sätt. Under året har det funnits resurser för att stödja kommunerna och VGR i införandet av SDK samt i kontakter med DIGG² och Inera³. Flertalet webinarier och delregionala möten har genomförts under 2023. Två kommuner och VGR är i skarpt produktionsläge för SDK. Projektet styrs av digitaliseringsrådet och är en del av kraftsamling digitalisering.

---

² Myndigheten för digital förvaltning

³ Inera är ett digitaliseringsbolag med uppdrag att utveckla välfärden som är helägt av regioner och kommuner, både via direktägande och via Sveriges Kommuner och Regioner, SKR.

Både den regionala samverkan för öppna data och den nationella dataverkstaden för regional och kommunal datadelning bidrar till målet i kraftsamlingen om att fler tillgängliggör öppna data och data för forskning och innovation.

Den nationella dataverkstaden är förlängt ytterligare ett år och fortsätter att publicera nya datamängder och vägledningar från topp 100-listan. Ett tiotal nationella samarbeten är igång tillsammans med statliga myndigheter, bransch- och intresseorganisationer samt systemleverantörer för att utveckla standardiserade nationella lösningar för att dela och använda data. Dataverkstaden samarbetar också med eSam och SKR för att minska uppgiftslämnarbördan för regioner och kommuner. Nyligen publicerade DIGG och den nationella dataverkstaden förslag på kravtexter för inbyggd öppenhet, vilket syftar till att säkerställa att en upphandlande organisation äger sin data och har tillgång till denna över tid.

Regional samverkan inom öppna data i Västra Götaland har utökats med ett antal kommuner under 2023 och det är 30 aktörer som är med. Västra Götalandsregionen, Turistrådet Västsverige och 24 kommuner har i dagsläget publicerat minst en öppen datamängd på Dataportal Väst, totalt över 120 datamängder. Utredning pågår hur arbetet kan fortsätta i projektform med fokus på att öka förmågan att arbeta med data i tre år till. En enkät till samtliga kommunchefen visar på fem insatsområden som anses som särskilt viktiga att arbeta vidare inom tillsammans: klimatarbetet, hållbar ekonomi och finansiering, företagsetablering, kompetensförsörjning och stärka livskvalitet och upplevelser. Det viktiga framöver är att publicera mer öppna data för att öka förutsättningarna för innovation och nytta för invånarna.

Under året har en förstudie om struktur för samverkan inom digitalisering i Dalsland 2023–2024 genomförts. Den visar på nyttan med en gemensam samverkan kring IT-verksamheten i kommunerna i Dalsland.

Västra Götalandsregionen är med i projektet Urban Twin Transition Center (UTTC). Projektet är inriktat på att nyttja möjligheterna med digitalisering för att säkerställa en grön omställning i stadsområden. Vinnova har beviljat 20 miljoner till projektet som samordnas av Swedish Center for Digital Innovation vid Göteborgs universitet. Syftet är att använda den digitala omställningen som ett verktyg för grön omställning.

Invånarens digitala delaktighet och MIK

Fokus: MIK och digitalt utanförskap, invånarnas perspektiv.

Utmaningen är att minska det digitala utanförskapet och öka den digitala inkluderingen i samhället. Samhällets snabba digitalisering riskerar att skapa ett ökat digitalt utanförskap. Omkring fem-sex procent av invånarna använder aldrig internet och behovet av ökad medie- och informationskunnighet är stort för alla. Alla ska kunna ta del av offentliga tjänster men då behöver digitaliseringen ske utifrån olika behov och perspektiv.

Den tidigare nämnda konferensen *Digitalisering i människans tjänst* 28 november 2023 hade digital delaktighet som tema, vilket avspeglade sig både i huvudtalarna och i ett av spåren under eftermiddagen.

Inom området har kulturnämnden stöttat omkring 150 olika föreningar för digitalisering av samlingslokaler samt teknik. Det bidrar till en ökad digital inkludering i föreningslivet och för invånarna. Ett exempel på insatser för att förbättra den digitala delaktigheten är digidelcenter som håller på att etableras i ett flertal kommuner. Ett digidelcenter är en nod för kommunal medborgarservice som genom att vara tillgänglig, bemannad och kostnadsfri är en plats dit alla är välkomna för att lära sig om digitala verktyg och digitalisering. Målet med verksamheterna är att bidra till mer allmänbildade invånare med en ökad medie- och

informationskunnighet. Digidelcenter är del av kommunernas digitaliseringsarbete och kan också fungera som en naturlig kontaktyta mellan användare och de som utvecklar offentliga e-tjänster. Platser som bibliotek och medborgarkontor möter ökade förväntningar på handledning och samhällsservice och för att möta behoven behöver alla berörda aktörer samverka. Fjorton kommuner i Västra Götaland (Färgelanda, Grästorp, Gullspång, Hjo, Karlsborg, Lidköping, Mariestad, Munkedal, Skövde, Sotenäs, Tibro, Tidaholm, Töreboda och Uddevalla) har fått regionala projektmedel för att inleda en etablering av digidelcenter. Projekten är påbörjade men har kommit olika långt, och satsningar fortsätter under 2024. Den regionala biblioteksverksamheten på Kulturförvaltningen i Västra Götalandsregionen bidrar även med konsultativt processtöd för de kommuner som blivit tilldelade projektmedel eftersom digidelcenter är ofta förlagda på bibliotek och drivs i stor utsträckning av den kommunala folkbiblioteksverksamheten.

Den regionala biblioteksverksamheten har kontakter också på nationell, regional och kommunal nivå för att främja tvärssektoriell samverkan mellan bibliotek och andra aktörer för en ökad digital delaktighet i samhället i stort. Under 2023 togs det fram en ny regional kulturstrategi och en ny Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024–2027. Som en viktig del i biblioteksplanen är digital folkbildning där både MIK och digital delaktighet ingår.

MIK, medie- och informationskunnighet (MIK) är en prioriterad fråga i kraftsamlingen inom området Digital inkludering. MIK är ett paraplybegrepp som syftar till, att genom samverkan mellan flera olika politikområden och verksamheter, bidra till ett inkluderande demokratiskt samhälle. Vi lever i en värld som har blivit alltmer svår att överblicka och genomskåda. I ett förändrat medielandskap med många nya aktörer och plattformar skapas svårnavigerade åsiktslandskap och parallella världar. Internt i VGR har arbetet med att samla MIK-frågorna fortsatt.

Västra Götalandsregionen har tagit initiativ till ett interregionalt nätverk för MIK som syftar till informationsdelning och erfarenhetsutbyte. VGR ingår även i de nationella nätverken kring MIK som Statens medieråd hanterar. Yttrandefrihetsfrågor är också en del av MIK och här arbetar vi tillsammans med internationella fristadsprogrammet ICORN och stöttar även fristadskommuner i Västra Götaland. Inom området yttrandefrihet genomfördes även insatser under Banned books week.

Omvärld

Nationell och EU-nivå

VGR:s Brysselkontor följer aktivt EU:s digitaliseringsarbete och utför när det är påkallat påverkansinsatser och bevakar VGR:s intressen med utgångspunkt i den regionala utvecklingsstrategin. VGR är med i hela lagstiftningsprocessen och bedriver påverkansarbete redan innan EU-kommissionen lägger fram ett lagförslag. Digitalisering är ett av EU:s prioriterade arbetsområden med fastställda konkreta mål inom fyra delområden som ska uppnås senast 2030. Dessa områden är kompetens, digital omställning av näringslivet, säker och hållbar digital infrastruktur samt digitalisering av offentlig sektor. VGR:s Brysselkontor deltar även i påverkansarbete genom medlemskap i internationella nätverk och organisationer samt med andra regionkontor på plats i Bryssel.

Digitalisering är ett högt prioriterat område och EU-kommissionen har under den senaste tiden kommit med ett stort antal lagförslag som har förhandlats i en oerhört rask takt, särskilt inom områdena AI, cybersäkerhet, att stärka de digitala rättigheterna för medborgarna, att stärka försvaret och skyddet gällande digitala tjänster och konnektivitet. Exempel på lagstiftning som har antagits är EIDAS (förordningen om elektronisk identifiering och betrodda tjänster), dataakten, cyberresiliensakten samt AI-förordningen.

AI-förordningen är den första av sitt slag i hela världen och ett viktigt steg i att säkerställa att AI-system på den europeiska marknaden ska vara säkra, respektera grundläggande rättigheter och EU:s värderingar samt främja investeringar och innovation i EU. Dataakten kommer att göra mer data tillgängliga för användning. Den innehåller regler om vem som kan använda och få åtkomst till vilka data för vilka ändamål inom alla ekonomiska sektorer i EU och kommer bland annat att bidra till billigare priser för uppkopplade föremål, nya möjligheter att använda tjänster med hjälp av åtkomst till data samt bättre åtkomst till data som samlas in eller produceras av en enhet.

EU-kommissionen har antagit nya indikatorer för att mäta och vägleda medlemsländernas digitala framsteg. Varje medlemsland ska ta fram nationella färdplaner för att nå de digitala målen och varje land behöver använda sina specifika styrkor för att nå målen snabbare.

Ett mandat om inrättandet av ett Europeiskt hälsodataområde har antagits och nu inleds trepartsförhandlingar tillsammans med EU-kommissionen, för att komma fram till en kompromiss om hur den nya lagen ska utformas.

Vidare antog ministrarna för telekom i december 2023 en allmän inriktning om förordningen för gigabit infrastruktur. Syftet med förordningen är att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation. Nu återstår trepartsförhandlingarna vilket ligger högt upp på dagordningen för det belgiska ordförandeskapet.

Kommissionen har också presenterat ett nytt förslag om en EU-strategi för Web 4.0 och virtuella världar. Förslaget syftar till att säkerställa en öppen, säker, rättvis och inkluderande digital miljö för invånare, företag och offentliga förvaltningar som återspeglar EU:s värderingar och principer.